

A fiúk megúszták a börtönt

A JATE minden dolgozója és nappali tagozatos hallgatója rendelkezésére áll az egyetem által 45 százaléban támogatott étkezési utalvány, amelyet a Csongrád megyei vendéglátó kijelölt éttermeiben lehet jegyre váltani. A menzajegy ellenében adja a pincér az ebédet, a vacsorát. Korszak-rú étkezletési rendszer, a jegy birtokosa legalább válogathat a konyhák főztjei közül, az adagok úgyis egyformák. Az egyetem stencilezett, peccséttel, aláírással ellátott utalványait az oktatási éveknél megfelelően szeptembertől januárig, illetve februártól márciusig, hó elején egyszerre is meg lehet venni. Főként a pénztelen egyetemistáknak kedvezett az a szokásjog, mely szerint a fel nem használt jegyeket a pincérek áron alul megvették tőlük. Ki gondolta volna, hogy a jegy(értékesítési) rendszerből egyszer bűnügyi történet születik? A nyáron tört ki Szegeden a botrány: valaki hamisítja az utalványokat. Az egyetemnek 1 millió 63 ezer 800 forinttal többet kellett fizetnie a vendéglátónak, mert 1192 hamis utalványt váltottak be.

Tegnap két megszeppent fiatalember állt a Csongrád Megyei Bíróság, Exterde Tibor vezette büntető tanácsa előtt: Kiss László jogász-hallgató, a hamisítás értelmű szerzője és Botka Tamás nyomdai fényképező, a kivitelező. A fényképező fiúk nagyjából egykorúak, futólag ismerik egymást, távoli barátok. Kissnek tavaly szeptemberben támadt ötlete az utalványok sokszorosítására. Nem mintha túlságosan nélkülözött volna diáksága idején. Társaival lakást béreltek Szegeden (egy ezret plusz a rezsit fizették érte), a szüleiktől 6-8 ezer forint zsebpénzt kapott

havonta. Tiszteletes ellát-mánnyal gondoskodtak róla a vendéglátó szakmában vállalkozó szülők. De kellett a pénz, úgyhogy szeptember végén vitt egy mintát haza Felegyházára. Botkának, aki vállalta a másolást. Először 500 darabot készített a fényképező rajzfilmstudio fénymásoló gépen. A be-lyegzőt otthon ügyeskedte össze. Az eredeti utalványok és a másolatok a megte-vestésig hasonlítottak. Kissnek nem volt különö-sebb gondja az aláírások utánzásával sem, hiszen az eredetieken is csak odave-tett kriksz-krakszok voltak. Idén februárban készítették az újabb 800 utalványt, s mint vallották, ezzel be is akarták fejezni a sokszoro-sítást. Kiss ezeket már föl sem akarta használni, csak-hogy nagy volt a kísértés. Hogy valóban föl akart-e hagyni a csalással, nem tud-ni, mert a nyáron őrizetbe vették.

Addig viszont úri módon élt. Zsebpénzének tisztere-sét, úgy 60 ezret költött ha-vonta. Körülbelül 650 ezer forint haszna származott az ügyletből. Botkának több részletben mintegy 47 ezer forintot fizetett a „bér-munkáért”, a maradék, kb. 380 ezer forint pedig az ismeretlenségbe burkoló-zó pincérek markát utótte.

Kiss László édesapja már a tárgyalás előtt kifizetett 800 ezer forintot az egye-temnek. Az exdiák pedig a tárgyalás szünetében fizette be, a családtól kölcsönbe kapott, maradék 263 ezer 800 forintot. Ezzel az egye-tem kárát megtérítették. De mi lesz a fényképező fiúk-kal?

Az elsőrendű vádlott (Kiss) két és fél évet vég-zett el a jogi karon, a má-sodrendű (Botka) pedig, minthogy szakmájában nem tudott elhelyezkedni, el-mondta a bíróságnak, ter-

vét: nemet nyelvtudását szeretné hasznosítani, kül-kereskedelmi főiskolára je-lentkezne. Az exdiák az egyetem óráit nem látogat-hatja, de még nem zárták ki, a büntetőeljárás végéig fölfüggesztették. Megjeg-yzendő, a menzajegyper nemcsak kettejüket érinti. A tanúk között megjelent két diáktárs is, tőlük hal-lottam, hogy az egyetem fe-gyelmi úton vont felelős-ségre, tudomásuk szerint, 9 hallgatót. Csak éppen azt nem tudják a diáktanúk, milyen szempontok szerint büntették őket. Ugyanis maradtak „tiszták” olyan diáktársak, akik hozzájuk hasonlóan Kiss kérésére je-gyeket adtak el pincérek-nek. Akikről sok elmarasz-taló szó esett — kinn a fo-lyosón. Az ügyész szerint nem lehetett eljárás kezde-ményezni ellenük, mert nem tudhatták, hogy hamis je-gyeket vesznek a diákoktól. (Mit mondhatnék? Annyit engedjenek meg, hogy kü-lönösen jóhiszeműnek talál-jam az ügyészt...)

A bíróság Kiss Lászlót (24 éves) különösen nagy kárt okozó, folytatólagosan elkövetett csalás és magán-okirat-hamisítás büntette-ven bűnösnek találta. 2 évi börtönbüntetésre ítélte, 4 év próbaidőre fölfüggesztve. Botka Tamást (20 éves) jelentős kárt okozó üzlet-szerűen elkövetett magán-okirat-hamisításban, csalás büntetésében, mint bűnsege-det szintén bűnösnek mon-dta ki. 1 év hat hónapi börtönnel büntette, 2 évi pró-baidőre fölfüggesztve. Az ügyész és a védők három nap gondolkodási időt kér-tek, az ítélet nem jogerős. A bíróság egyébként arról is értesült az egyik tanulótlól, hogy az egyetemi menzaje-gyeket, nagyobb körületekin-téssel adják ki, sorszámoz-zák.

Mag Edit

A szegedi nem drágult, de nincs!

Mint a zsinórán rángatott marionettfigurák, úgy kap-hatták fel a fejüket a rádió-hallgatók százazrei, amikor bemondták a hétfői húsár-emelést. Ezúttal a „száraz-árúk”, azaz a szalámi és a kolbászfélék drágultak, meg-pedig alaposan. „Ilyen ha-már?” Es mi lesz január-ban?” — kérdezhették még azok is, akik egyébként már réges-régen az egykedvűség vértetével óvják idegeiket az ársokkok ellen.

Aztán még aznap este el-hangzott a rádióban a szá-lámi-gyár vezérigazgatójának nyilatkozata, amelyből meg-tudtuk, csak a Budapesti Húsipari Vállalat drágított, a Szegedi Szalámi-gyár és Húskombinat egyelőre nem. Hogy januárban mi lesz, azt majd meglátjuk. (Könnyen lehet, hogy csak látni fog-juk, enni már nem, ugyanis nem tudjuk megfizetni...) A rádió műsorvezetője eh-ez még hozzátette, hogy egyes pesti boltokban emelt áron adják a Pick szalámit is, mondván: úgyis mindig nagyjából annyiba került, mint a Herz!

Pillantsunk hát körbe a szegedi főlágott-pultokon, mit látunk és mennyiért?

A legtöbb helyen nem lá-tunk semmit. A szűrőpró-bászruén kiválasztott Eli-ker-üzletek (bel- és kül-városiak egyformán) hetek óta nem kaptak „száraz-árut”, ezért az árakról sem tudtak fölvilágosítani. Egy-szerűen nem volt minék emelni az árát. A Kársz ut-cai Csemegebe sem érkezett még árú a szalámi-gyárból. A Nagyáruházzal mellett Pick márkabolt változatlan áron adja a szalámit, azaz 350 forintért, amíg a Herz — persze másutt, mert itt csak a szalámi-gyár termé-kei kaphatók — 420 forint-ba kerül.

A mostani és jövőendő ár-helyzetéről, valamint a vá-m-korlátozások hatásáról Pa-taki Károlytól, a szalámi-gyár termelési igazgatójától kértem véleményt.

— Önök miért nem emel-tek árat? Nem mintha az ellenkezője lenne a vásárlók számára kívánatos...

— Augusztus—szeptember-ben már volt egy 4-5 szá-zalékos hűskészítmény-ár-emelés. Erre az évre nem terveztünk többet. A buda-pestiek lépése egy kissé min-ket is meglepett. Áremel-sük oka talán a szalámi csökkenő nyereségessége le-het, ez a tendencia nálunk is mutatkozik.

— És mi lesz januárban? Mit jelentenek majd a „sza-bad árak?”

— Személyes véleményem szerint: úgy 30-35 százalé-kos áremelés várható. Per-sze, számolni kell majd a vásárlóerő tűréshatárával is. A belföldi piacon eladott termékeken összességében mintegy 5 százalék nyere-ségünk volt, és még mindig sok a rafizetési termék. A tökehús minden kilóján 20 forintot vesztenék, ha nem kapnánk központi támoga-tást. Így a veszteségünk 3-4 forintra csökken.

— Sokan kérdezik, hogy jönnek ki ezek az árak a 60

forintos főlvásárlási ár mel-lett?

— Arányosan kell szá-molni a színhús árát. A ke-vésbé értékes részekért — fej, farok stb. — ugyancsak 60 forintot fizetünk. Mire kicsontozzuk a húst, igen-csak megdrágul. A nyeresé-günk azonban nem több 4-5 százaléknál. És ez a mosta-ni helyzet. Ha a főlvásárlá-si ár nő, a 30-35 százalékos áremelés itt is várható!

— Jelentett-e hátrányt a nemrégiben hozott vámkor-latozás?

— Ellenkezőleg: előnyös a számunkra! Most csökkenhet a lakosság ellátatlanságának mértéke, hiszen az igénye-keket még így sem tudjuk ki-elégíteni! A nagy jugoszláv főlvásárlás még hátrányt is jelentett, mert azt a töke-húst, amit külföldre vihet-tünk volna, kénytelenek vol-tunk itthon tartani a hús-hiány elkerülése végett.

Az előbbi kérdést a tej-iparnál is fölítottuk. Hasonló kérdésre hasonló válasz ér-kezett: az átmeneti készlet-földuzzadás gyorsan leapadt (Party-vajkrémakció), és már át is álltak az export-termelés növelésére. Most krémfehér sajtot, félkemény sajtot készítenek — külföld-re.

Ny. P.

Az szmt és az áremelés

December 4-én megtartott rendkívüli ülésén az szmt el-nöksége állást foglalt az akkor frissben nyilvánosságra ho-zott áremelésokról. Megállapította az elnökség, hogy most nem létszükségletéről van szó, „csak” újabb lemondásokról! Eddig sem a téllszalámi volt a napi főgyasztási cikk az átlagos ma-gyar családnál. Megerősítette az szmt elnöksége azt a korábbi álláspontját, hogy a termelő vállalatoknál a bérkötöttségek felszabadítására (bérliberalizációra), míg a költségvetési szfé-rában minimálisan az inflációt követő bérautomatizmusra van szükség!

A jelenlegi áremelkedést a többi vállalat hasonló döntése követi. Ezért a SZOT Koordinációs Tanácsa kettős igényvel lépjen fel a decemberi Országgyűlésen! Így követelje a bérli-beralizációt, a költségvetési törvény kapcsán pedig az inflációt követő bérautomatizmus bevezetését. Meltányolják ugyanakkor a Szegedi Szalámi-gyár és Húskombinat önmérsékletet tanúsító üzletpolitikáját, hogy a szárazárúkat árait nem emelte. Ha-sonló magatartást várnak el a kereskedelmi szervezetektől is.

Feministák Szegeden

Anőnek hallgass a neve...!?

A feminizmus az értelmező szótár kurta megfogalma-zása szerint: „A nők egyenjogúságáért küzdő mozgalom.” E szűkszavú meghatározás alapján feminista lehet George Sand és Simone de Beauvoir eppogy, mint a nőket, az anyákat sokra értékelő Fekete Gyula is. Am a családi élet szentségére esküvő magyar író legszívesebben hadba szállna a hazai feministákkal, amint a nézetkülönbségek mi-att kitört sajtóháború alapján föltételezhető. S minthogy ép-pen Szegeden, a JATE angol tanszéken, a feminista tuda-mányokkal foglalkozó „magból” nőtt ki az első hazai szer-vezet, a TDDSZ feminista csoportja, indokolt, hogy tőlük érdeklődjünk nézeteikről. Beszélgetőpartnereim voltak: Bol-lóbas Enikő egyetemi docens, a csoport alapítója és veze-tője, valamint Varga Andrea V. éves és Balaton Anit IV. éves hallgató. Az alábbiakban foglalom össze nézeteiket, s elolvassa, ki-ki maga döntse el, tud-e azonosulni velük, vagy sem.

Amerikában és számos nyugat-európai egyetemen külön tantárgy a Women's Studies. (Jószerevel nincs is magyar megfelelője ennek a folyosón. Az ügyész szerint nem lehetett eljárás kezde-ményezni ellenük, mert nem tudhatták, hogy hamis je-gyeket vesznek a diákoktól. (Mit mondhatnék? Annyit engedjenek meg, hogy kü-lönösen jóhiszeműnek talál-jam az ügyészt...)

Életcél a házasság

Az eddigi értékelések alap-ján máris érdekes kép ala-kult ki „a második nem”-ről. Az egyetemista lányok többségének életcélja első sorban a férjhez menés. A fiúk képességeit, szakmai rá-termeltségüket jobbnak lát-ják, mint a magukét, így bi-dányos pályáktól el is hatá-rolják magukat. A nőieség-ről alkotott képük — az ér-tékelők szerint — elképesztő elmaradottságra vall: a lány legyen csendes, passzív, vis-zszafogott, a nőnek — miként a gyerekek — hallgass a neve. Egy nő megítélésében fontosabbnak tartják a kül-söt, mint az értelmi értéke-keket. Úgy vélik, a párkapcsola-tokban természetes, ha a férfi diktál. Nem is törek-szenek vezető szerepre, ne-hogy a „férfias nő” vádjá ér-je őket. Külön női munkakö-röket neveznek meg, ame-lyek kedvezők az anyaszerp számára: például, mert ott-hon végezhető, mert szabá-dok a nyári hónapok. Álta-lában jellemző: a lányok mint — apa, majd férj által — vezettetettek képzelik el a jövőjüket. A szakmai kar-rier csak kevés leendő érte-lmiségi nő vágyalma.

Mit mondanak a feminis-ták? Azt, hogy egy életed kutyá kötelesség.

hogy a maximumot hozd ki magadból. Márpedig a meg-kérdezett szegedi egyetemista lányok nem elég igényesek. Nem használják ki agyuk kapacitását, csak takaré-k-lángon égnek.

A férj nem pletykatéma

Ezzel szemben milyen a fe-minista? Tudatos ember, aki el akarja fogadni önmagát, s környezetét. Aki nem egyet-len normát erőltet rá min-denikre, hanem azt gondol-já: ki-ki szabad akarata és képességei szerint választhat a lehetőségek között. Így le-het jó háziasszony, ha örö-mét leli benne, s kiváló anya, hiszen anyaságát nem valamiféle baleset, véletlen következményeként fogadja, hanem mint saját döntésének eredményét. Fontos számára a munkája (hivatása), a sze-relme, fontos saját teste: vé-di az elhízástól, az alkohol, a nikotin ártalmaitól, az erő-szaktól, az abortusztól, elítéli a pornográfiát. Házassága maradánoobb, tartalmasabb, mint általában a hagyoma-nyos kapcsolat, mert a sza-bad mozgástérben ki-ki aka-dályok nélkül kiteljesítheti önmagát.

Általában a feminista há-zastársak között őszintébb, meghittebb a légkör, a fele-ségek nem „szolgáltatják ki” férjüket olcsó pletykatéma-szafogott, a nőnek — miként a gyerekek — hallgass a neve. Egy nő megítélésében fontosabbnak tartják a kül-söt, mint az értelmi értéke-keket. Úgy vélik, a párkapcsola-tokban természetes, ha a férfi diktál. Nem is törek-szenek vezető szerepre, ne-hogy a „férfias nő” vádjá ér-je őket. Külön női munkakö-röket neveznek meg, ame-lyek kedvezők az anyaszerp számára: például, mert ott-hon végezhető, mert szabá-dok a nyári hónapok. Álta-lában jellemző: a lányok mint — apa, majd férj által — vezettetettek képzelik el a jövőjüket. A szakmai kar-rier csak kevés leendő érte-lmiségi nő vágyalma.

A sodródás ellenszere

Hogy Magyarországon ed-dig ki sem hajtottak a femi-nizmus gyökerei, nem csoda,

hiszen nincsenek meg ná-lunk a liberális, demokrati-kus hagyományok, a polgár-jogi mozgalmak, s egyéb föl-tételek mellett hiányzott füg-gelenségük is. Sodródó or-szágban sodródtak az embe-rek, férfiak és nők egyaránt, az egyéni élet tudatos irányí-tására vajmi kevés volt a le-hetőség. A szegedi feminista csoport programnyilatkozata szerint: „A feminizmus célja Magyarországon is az ember — férfi és nő — szellemi és anyagi felszabadítása, a va-lódi emberi méltóság megre-mtése, ami csak az előité-letek és a diszkrimináció tel-jes felszámolásával, az élet minden formájának tisztele-tével valósulhat meg.”

Feladatuknak tekintik a nők mindennemű érdekvé-delmét, a publikációkban, a magán- és a családi életben egyaránt. Igyekeznek min-dent megtenni, hogy hazánk-ban is beépüljön a társadal-mi közgondolkodásba a fe-minista gondolat, amely — Heller Ágnes szerint — mint „nagy globális forradalom” és „korszakos kérdés” eddig elkerülte Kelet-Európát. Meggyőződésük szerint de-mokrácia csak akkor alakul-hat ki, ha emberek, társadal-mi osztályok, fajok, nemek, országok, kultúrák nem a mások feletti uralomra tö-rekszenek, hanem együttmű-ködésre.

Az első magyar feminista csoport ennek szellemében is cselekszik. Kiterjedt nemzet-közi kapcsolatai révén kötő-dik egy magyar—amerikai közös üzlethez is, amelynek egyebek közt tagja a Világ-bank, a Bloomingtonj Egye-tem, a Hudson Intézet és a Közgazdasági Egyetem. Meg-győződésük szerint ugyanis az országnak nemcsak kül-földi segélyekre és gazdasági atszervezésre van szüksége, hanem újfajta mentalitásra is. Nevezetesen annak a té-zisnek az elfogadására, amely szerint az életminőség az em-beri kapacitás kihasználása-val is javítható. Márpedig hazánkban a nők képessé-geik alatt teljesítenek. Mark Palmerrel, az amerikai nagy-követtel folytatott tárgyalá-saik egyik témája éppen egy olyan hazai munkaközvetítő iroda létrehozása, amely az igények ismeretében és ké-pességvizsgáló teszt elvégzé-se után ajánl munkát a je-lentkezőknek. Előtte azonban a cég — saját költségén — vállalja az illető átképzését is. Ezzel lehetővé válik, hogy ki-ki adottságainak megfe-lelő, tehát örömet okozó munkát végezzen, s ne sod-ródjék az életben, miként a nők többsége tette eddig — vélik a feministák.

Chikán Ágnes

Trezor a Belvárosban

Sonka márkáért

„Márkás” autó részletre

Változatos idők járnak ma a valutás boltokra. A rövid életű Citicorp-csekk látvá-nyos forgalom-visszaesése egyértelműen bizonyította, hogy a bevétel 50-70 szá-zalékát a világtóllevél utazá-si keretére kiváltott, kisebb-nagyobb összegek adták. Még mindenki a Citicorp-csekk „ittthon tartásán” tör-te a fejét, amikor beütött az 50 dolláros rendelet. Ezt sem fogadták kitörő örö-m-mel. Igaz, közben a deviza-számlák nyitása is jelentő-sen egyszerűsodott, hatása azonban lassan gyűrűzik át a valutás boltokra. Az új-ságokban mind gyakrabban jelennek meg árleszállítást kínáló hirdetések.

Az élelmiszerek egy ré-szére bevezetett kiviteli ti-lalom nem vonatkozik a valutáért vásárolt árukra. A boltok számlája egyben ki-viteli engedély is. Ennek köszönhető, hogy a Lenin körüti Transcoop Shop egyik portálja élelmiszer- és hen-tesáru-kirakattá változott.

Hogyan sikerült ez néhány nap alatt? — kérdeztem Varga Ferencet, a kft. ügy-vezetőjét.

— A rendelet mindenkit váratlanul ért. Jelentős élel-miszerkészletek ragadtak bent a kereskedőknél, így az árubeszerzéssel nem is volt gondunk. A szükséges enge-délyek gyűjtése miatt volt néhány sűrű napunk a múlt héten.

— Korántsem tolonganak úgy a jugoszlávok, mint nemrég a Kársz utcán.

— Sokkal kevesebben jönnek Szegedre, mint a ti-lalom előtt. Ezt a lehetősé-get pedig még ezután kell velük megismertetni.

— Mostanában sűrűn vál-toztatják a profilt.

— Ebben a szakmában csak így lehet talpon ma-radni. Hamarosan használt és új autókát hozunk be va-lutáért, részletre. Elképze-lésünk szerint csak a vétel-ár 40 százaléka kell majd egy összegben kifizetni, a többit két év alatt negyed

éves részletekben lehet tör-lesztetni.

— Ez esetben nem érde-mes jövedelemigazolását zaklatni a munkáltatót? Ho-gyan oldják meg a kezessé-get?

— Pénzintézetten keresztül egyedi hitelkonstrukció ke-retében biztosítjuk majd a fennmaradó 60 százalékot.

— Beszélük, hogy trezor-termet készülnék építeni Szegeden.

— Ma még csak az ígé-nyek felmérésénél tartunk. Kialakult Szegeden egy olyan vagyonosabb réteg, amely vevő lehet az ilyen szolgáltatásokra. Ekszerek, készpénz, értékpapírok és műkincsek biztonságos elhe-lyezésére gondolunk elsősor-ban.

— Ilyet eddig legtöbber, csak a bankrablós filmek-ben láttak.

— Remélem, a képernyő után Szeged Belvárosában is találkozhatnak vele. Tel-jes diszkreáció mellett meg-fogjuk találni bérloinket...

K. A.